

ה"ת 51738/08/18 - ברק אברמוב נגד מדינת ישראל - יאחב"ל, היחידה הארצית לחקירת פשעים חמורים ובינלאומיים במשטרת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

ה"ת 51738-08-18 ברק אברמוב נ' מדינת ישראל - יאחב"ל

בפני	כבוד השופט גיא אבנון
המבקש	ברק אברמוב
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל - יאחב"ל היחידה הארצית לחקירת פשעים חמורים ובינלאומיים במשטרת ישראל (להב 433)
בשם המבקש:	עוה"ד שילה ענבר ותמיר סננס
בשם המשיבה:	רפ"ק אייל לוי ופקד אלכסיי טיחומירוב

החלטה

בפני בקשה להשבת רכוש שנתפס בביתו של המבקש, כשבעקבות הליכים מקדמיים ודיון במעמד הצדדים הצטמצמה גדר המחלוקת לשלושה שעונים שנתפסו בחדר השינה של המבקש (להלן: השעונים), רכב מסוג מרצדס מ.ר. 44-333-31 (להלן: הרכב), כסף מזומן שנתפס בביתו בסך ₪ 442,650, £ 2,380, \$ 500 (להלן: הכסף). השעונים, הרכב והכסף ביחד יכוננו להלן: הרכוש.

רקע

1. כנגד המבקש ואחרים מתנהלת חקירה בחשד לביצוע עבירות שעיקרן קשירת קשר לפשע, קבלת דבר במרמה, הלבנת הון ועבירות מס. במהלך שלב החקירה הסמויה הוצאו על ידי בית המשפט צווים במעמד צד אחד, לרבות צווי מעצר, חיפוש ותפיסה, רישום שיעבוד ועיקול ותפיסת חשבונות. עת הפכה החקירה לגלויה נעצר המבקש, מעצרו הוארך בבית המשפט, ובהמשך שוחרר בתנאים מגבילים שאינם רלוונטיים להליך דנן.

2. הרכוש נתפס במהלך חיפוש (על פי צו) שנערך ביום 2.7.18 בביתו ובמכוניתו של המבקש.

3. נתונים מוסכמים

א. החיפוש בביתו ובמכוניתו של המבקש נעשה כדין על פי צו.

ב. השעונים נתפסו בחדר השינה של המבקש.

ג. לצורך הדיון המבקש איננו חולק על היקפן הכספי של העבירות המיוחסות לו (ללא קשר לכך שהוא כופר בחשדות), העומדות לשיטת המשיבה על סך של כ- 3.3 מיליון ₪.

ד. שווי הרכוש התפוס הינו כ- 1.4 מיליון ₪, קרי, נופל באופן משמעותי מהיקף העבירות המיוחסות למבקש.

ה. אין לרכוש משמעות ראייתית, והוא נתפס כ"רכוש בשווי", היינו, על מנת לאפשר חילוט עתידי, עד שווי העבירות, ככל שיוגש כנגד המבקש כתב אישום וככל שיורשע בדיון.

טענות הצדדים

4. ב"כ המבקש טענו כי תפיסת הרכוש, להבדיל מהחיפוש, נעשתה בניגוד לצווים שהוצאו, ובלא צו מתאים. הם הפנו לכך שצו החיפוש (צ"ח 61103-06-18) לא התיר מפורשות תפיסת רכוש "בשווי".

5. לענין הרכב הפנו אף לצו המצאת והקפאת נכסים (צ"א 61247-06-18) במסגרתו הורה בית המשפט, לבקשת המשיבה, על רישום משכון ועיקול על הרכב לטובת מדינת ישראל במשרד הרישוי וברשם המשכונות. המשיבה לא עתרה (במועד הוצאת הצו) לתפיסה פיזית של הרכב, ומכאן תפיסת הרכב נעשתה שלא כדין.

6. כבסיס משפטי לטיעוניהם הפנו ב"כ המבקש להחלטת בית המשפט העליון, כבוד השופט י' עמית, ברע"פ 4526/18 שאול אלוביץ ואח' נ' מדינת ישראל (5/8/2018) (להלן: ענין אלוביץ).

7. ב"כ המשיבה טענו כי הרכוש נתפס בהתאם לפרקטיקה שנהגה עובר לענין אלוביץ. היינו, המשיבה סברה, באותה עת, כי צו החיפוש מקנה לה סמכות לתפוס רכוש "בשווי" גם בהיעדר הסמכה מפורשת.

8. אשר לרכב, טענו ב"כ המשיבה כי מלכתחילה היתה כוונה לתפוס אותו, כי לא מדובר בהחלטה רגעית שהתקבלה על ידי השוטרים במהלך החיפוש, וכי יתכן שנפלה שגיאה בניסוח הצו המבוקש.

9. ב"כ המשיבה הפנו לכך שבעקבות החלטת בית המשפט העליון בענין אלוביץ, שניתנה כאמור לאחר תפיסת הרכוש, הם פנו לבית המשפט בבקשה (במעמד צד אחד), למתן צו המאשר בדיעבד את תפיסת הרכוש "בשווי".

בהחלטה מיום 29.8.18, לאחר שבחן את חומרי החקירה הגולמיים שהובאו בפניו, נעתר בית המשפט לבקשה (צ"א 58160-08-18) (להלן: הבקשה וההחלטה לאישור התפיסה בדיעבד).

מכאן, לשיטת המשיבה, גם אם תתקבל טענת המבקש כי הרכוש נתפס בלא היתר, ההחלטה לאישור התפיסה בדיעבד הכשירה את התפיסה, ודי בכך לעת הנוכחית.

10. ב"כ המבקש הביעו תרעומת באשר לאופן בו הוגשה לבית המשפט הבקשה לאישור תפיסה בדיעבד, קרי, במעמד צד אחד, מבלי שעמדתם נשמעה. בנוסף, טענו כי לא היה חשש כלשהו להברחת הרכוש, וגם מטעם זה לא היתה סיבה לקיים דיון במעמד צד אחד.

11. עוד טענו, כי גם במסגרת בחינה מחודשת של התפיסה, אין הצדקה לתפיסת הרכוש:

אשר לשעונים - אין מדובר באוסף להשקעה אלא בשעונים המשמשים את המשיב בשגרה. כל השעונים היו בחדר השינה, כשהשעון היקר מבין השלושה ששווי כ- 254,000 ₪ (פריט 113 בנספח גא/1) נתפס על השידה ליד מיטתו של המבקש, הואיל וזהו השעון בו הוא משתמש דרך קבע [במאמר מוסגר: בתחילה נטען בתצהיר שהשעון הורד מידו של המבקש. בדיעבד, חזר בו מטענה זו. חרף התצהיר, לא מצאתי לייחס משקל רב לעצם שינוי הגרסה]. החיפוש בוצע לפנות בוקר, ולטענת ב"כ המבקש, אילו הגיעו השוטרים בשעה מאוחרת יותר, היו מוצאים את השעון על ידו של המבקש. ב"כ המבקש ביקשו ללמוד גזירה שווה מענין אלוביץ, שם הורה בית המשפט על השבת תכשיטים בנסיבות דומות.

אשר לרכב, טענו כי כאשר המשיבה מעוניינת לבצע תפיסה פיזית, היא יודעת להגיש בקשה מתאימה. בנוסף, טענו כי המבקש בעל רכוש רב, וכי אין סיכוי שיעלים את הרכב באופן לא חוקי לאחר שהוטל עליו עיקול.

אשר לכסף, כאן פחת הלהט מטעוני ב"כ המבקש, שאישרו כי ראוי לאבחן בין הכסף והשעונים. בצד זאת, שבו והפנו ליכולת הכלכלית הנכבדה של המבקש, לכך שהוא בעל ממון ונכסים רבים, ומכאן לא יהיה קושי להיפרע ממנו בתום המשפט, ככל שיוגש כתב אישום והוא יורשע בדין.

12. המשיבה הפנתה לעוצמת החשדות כנגד המבקש, אשר לשיטתה מחזקים את טענותיה, ולפער המשמעותי בין היקף העבירות המיוחסות למבקש, לבין שווי הרכוש, מה שמצדיק את המשך התפיסה.

13. עוד הפנתה המשיבה לצו עיקול חשבונות (צ"א 61236-06-18), ממנו ניתן ללמוד כי פעלה ברגישות ובמידתיות, עת ביקשה לחלט אך את חשבונותיו הפרטיים של המבקש, על מנת שלא לפגוע בעסקיו. סופו של יום התקבלה החלטה לשחרר גם את החשבון הפרטי, אשר משועבד במלואו. לשיטת המשיבה, התנהלותה המידתית מצביעה אף היא על צידוק להמשך תפיסת הרכוש.

14. המשיבה הציעה להשיב את השעונים בכפוף להעמדת נכס אחר תמורתם, ולהשיב את הרכב בכפוף לתנאים המקובלים בפסיקה (הפקדת ערבון בגובה 30% משווי וערבויות נוספות).

דין

15. לא לחינם הפנו שני הצדדים להחלטת בית המשפט העליון בענין אלוביץ, במסגרתה בוצעה רביזיה בסוגית התפיסה ללא צו מכוח סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פסד"פ) לצורך חילוט רכוש "בשווי". מפאת חשיבותה של ההחלטה והשלכותיה הישירות על המחלוקות בבקשה דנן, מצאתי להביא דברים מפי אומרים (סעיף 21):

"קיצורו של דבר, פרשנותה של המדינה כי סעיף 32 לפסד"פ מאפשר גם תפיסת נכס או חפץ לצורך חילוט עתידי של רכוש בשווי ללא צו או בחריגה לצו, נוגדת מושכלות יסוד של שיטתנו המשפטית. את סעיף 32 לפסד"פ יש ליישם על תפיסת רכוש בשווי בשינויים המחויבים, והשינוי המתחייב לטעמי הוא שאין לתפוס רכוש בשווי ללא צו. הדברים נכונים במיוחד ודווקא לאור הוראותיו הגורפות והרחבות של חוק איסור הלבנת הון וסמכויות החילוט הנרחבות על פיו, ואשר כוללות גם חילוט זמני בשלב חקירה ובשלב הגשת כתב האישום. אין להוסיף על כך גם חילוט זמני של רכוש בשווי ללא צו בשלבי החקירה.

ודוק: אני נכון להניח כי ייתכנו מצבים חריגים בהם יתעורר צורך חיוני ודחוף לתפיסת רכוש בשווי, אף ללא צו. כך, לדוגמה, מקום בו קיים חשש להברחת הנכס או החפץ. לדוגמה, שוטר שעורך חיפוש, עם צו או בלי צו, מוצא באקראי בבית החשוד סכום כסף נכבד, שלא שימש כשכר עבירה אך ייתכן שניתן יהיה לחלט אותו בעתיד כרכוש בשווי לפי חוק איסור הלבנת הון. כאשר קיים חשש שאם הכסף לא יתפס בו במקום, הוא יעלם ולא ניתן יהיה לחלטו בעתיד, רשאי השוטר לתפוס את הכסף, בכפוף לביקורת שיפוטית שתתבצע בדיעבד."

ובהמשך (סעיף 26):

"באיזון שבין הפגם הקשה שנפל בהליכי תפיסת חפצי האומנות והתכשיטים, לבין הצורך להבטיח חילוט עתידי שיש בו כדי להלום את האינטרס הציבורי, אני מורה כלהלן: א. התכשיטים שנתפסו יוחזרו לעוררים לאלתר. זאת, בהינתן שאי חוקיות התפיסה של חלק מהתכשיטים אף הייתה כרוכה בממד נוסף של השפלה, וגובלת בחיפוש על הגוף ללא צו. קשה להלום כי בית המשפט היה מתיר בצו, במסגרת חקירה, חילוט של תכשיטים אישיים ושעונים.

ב. חפצי האומנות שנתפסו יישארו בשלב זה כתפוסים. ברם, בהתקיים הביקורת השיפוטית בחלוף ששה חודשים, לפי סעיף 35 לפסד"פ, ובמסגרת איזון האינטרסים בין האינטרסים הנוגדים, בית המשפט יתן משקל גם לאי החוקיות שהייתה כרוכה בתפיסה

(למתחם השיקולים השונים במסגרת איזון האינטרסים, ראו, לדוגמה, עניין לרגו, עמ' 14-12).

האינטרס הציבורי בא לידי ביטוי בפוטנציאל החילוט והאפשרות לחילוט עתידי של רכוש בשווי. מול אינטרס זה יש ליתן משקל לחלוף הזמן ולפגיעה בקניין הפרטי של המבקשים, והכל תוך בחינת התפתחות החקירה, הצפי לקיום משפט ולסיומו בהרשעה ובחילוט. על בית המשפט יהיה לבחון אם המשך ההחזקה בחפצי האומנות אינו עולה על הנדרש, ועם חלוף הזמן, יש לבחון גם פתרונות מידתיים ו"חלופות תפיסה" שיאזנו את תכלית התפיסה מול מימוש זכות הקניין. לדוגמה, האפשרות להשבת התפוסים והעמדת המבקשים עצמם כנאמנים עליהם, עד לתום ההליך המשפטי. כאמור, אל תוך סל השיקולים הנדרשים במלאכת האיזון, יידרש בית המשפט להשליך גם את השיקול של הפגם שנפל בתפיסת חפצי האומנות.

16. כאמור, ההחלטה בענין אלוביץ ניתנה לאחר תפיסת הרכוש בתיק דנן. המשיבה פעלה, לכאורה, בהתאם להנחיות שניתנו (שם), ופנתה לבית המשפט בבקשה, שנענתה בחיוב, לאישור התפיסה בדיעבד (צ"א 58160-08-18). המותב דנן איננו יושב, כמובן, כערכאת ערר על מותבים מקבילים. עם זאת, המשיבה (ובצדק) לא העלתה טענה כי ההחלטה לאישור התפיסה בדיעבד מייצרת את הדיון בבקשה דנן, והטעם המרכזי לכך הוא שהתנגדות המבקש והנימוקים שהעלה מהווים שינוי נסיבות המצדיק בחינה מחודשת של התפיסה.

17. מצאתי כי נימוקי בית המשפט העליון בענין אלוביץ בכל הנוגע לתכשיטים, כוחם יפה לשעונים שנתפסו מאת המבקש בתיק דנן. חרף שוויים הנכבד של השעונים (האחד בסך של 254,100 ₪ והשניים האחרים בסך 2,900 ₪ ובסך 25,410 ₪ - פריטים 111, 113, 114 בדו"ח גא/1), נראה כי מדובר בפריטים המשמשים את המבקש בשגרה. ולראיה, השעון היקר מבין השלושה היה מונח, לכאורה, על השידה ליד מיטתו, ושני השעונים האחרים נתפסו אף הם בחדר השינה. מכאן, לא נראה כי מדובר במי שהחזיק אוסף גדול של שעונים לצורכי השקעה.

כמו כן, לא ניתן להתעלם מכך שכחלק מהחיפוש תפסה המשיבה עגיל שהוסר מאוזנו של המבקש (העגיל הוחזר בינתיים). התנהלותה (הבלתי ראויה - לשון המעטה) של המשיבה, היתה כרוכה בהשפלת המבקש, וכמו בעניין אלוביץ, מהווה שיקול נוסף להורות על החזרת השעונים.

18. אשר לרכב, אינני מקבל את טיעוני ב"כ המשיבה לטעות בניסוח הבקשה. המשיבה היא יחידת עילית במשטרת ישראל, האמונה על חקירות מורכבות ורגישות, ורגילה באבחנות שבין צווי תפיסה לצווי עיקול. חזקה על המשיבה, מרגע שהגישה לבית המשפט בקשה לצו עיקול ורישום משכון, כי לא התכוונה לתפוס פיזית את הרכב. במובן זה, ההחלטה בענין אלוביץ לא אמורה לשנות דבר, שכן עוד לפני נהגה המשיבה לפנות בבקשות ממוקדות עת ביקשה לתפוס כלי רכב באופן פיזי, להבדיל מרישום עיקול ושעבוד בלבד (מה שקרוי "תפיסה ברישום").

מכאן, הרכב נתפס שלא כדין, ויש להשיבו. לא מצאתי בטענות המשיבה הצדקה להימנע מהשבת הרכב, בפרט

כשעודנו כפוף לצווי שעבוד ועיקול, ונאסר על המבקש לבצע בו דיספוזיציה כלשהי. ככל שיוגש כתב אישום והמבקש יורשע בדין, תוכל המשיבה לעתור למכירת הרכב ולחילוט תמורתו. עם זאת, על מנת לחזק את יכולתה של המשיבה להיפרע מהרכב בתום ההליך, אני מורה כי בטרם יושב הרכב, וכתנאי להשבתו, יפעל המבקש לרשום את המשיבה (באמצעות יחידת החילוט באפוטרופוס הכללי) כמוטב בביטוח מקיף לרכב.

19. אשר לכסף, גם כאן רלוונטית ההחלטה בענין אלוביץ. הכסף נתפס אמנם ללא הסמכה מפורשת, אך בניגוד לשעונים, יש להכשיר בדיעבד את תפיסתו, על מנת לאפשר חילוטו בתום ההליך הפלילי, ככל שיוגש כתב אישום והמבקש יורשע בדין.

הערה בטרם סיום

20. הצדדים טענו, ובצדק, כי טרם ניתנה החלטה מחייבת של בית המשפט העליון באשר לאופן בו על המשטרה לפנות לבית המשפט בבקשות הבהרה לאחר תפיסת מוצגים, האם יש לקיים דיון במעמד שני הצדדים (כפי שבוצע כאן, במסגרת בקשה להחזרת תפוס), שמא המשטרה רשאית לפנות בבקשה במעמד צד אחד (כפי שבוצע בבקשה לאישור תפיסה בדיעבד).

21. לשיטתי, המתווה ברור וחד משמעי. בקשות במעמד צד אחד הן חריג לכלל לפיו בקשות ידונו בנוכחות שני הצדדים, באופן שמאפשר לחשוד להתמודד עם הבקשות והטענות כנגדו, מאפשר לו להעלות טיעונים נגדיים, ומאפשר לבית המשפט להתרשם ממכלול הטענות ולקבל החלטה מושכלת. בקשות במעמד צד אחד נועדו לשלב החקירה הסמויה, עת חשיפת הבקשה תביא לשיבוש החקירה (צווי מעצר, חיפוש, תפיסה, עיקול, המצאת מסמכים, צווי תקשורת למיניהם, צווי האזנה, ועוד).

מכאן, מרגע שנתפס רכוש, אין עוד הצדקה לשוב ולקיים דיון בעניינו במעמד צד אחד, מבלי לאפשר לבעל הרכוש או לטוען לזכות להתמודד עם טענות המדינה. במובן זה, מצופה כי ההחלטה תהווה תמרור הנחיה למשיבה, באשר לאופן הפעולה לעתיד לבוא.

תוצאה

22. השעונים והרכב נתפסו שלא כדין, ואני מורה על השבתם למבקש (בכפוף לרישום המשיבה כמוטב בביטוח מקיף לרכב, סעיף 18 לעיל). הכסף יוחזק כתפוס למשך 180 ימים ממועד תפיסתו. ככל שתתבקש הארכת תקופת החזקת התפוסים, על המשיבה לפנות בבקשה מתאימה (בצירוף תגובת המבקש) לפחות שבועיים עובר לתום התקופה.

על מנת לאפשר הגשת ערר לבית המשפט המחוזי, אני מורה כי חלקה האופרטיבי של ההחלטה (השבת השעונים והרכב) יכנס לתוקף ביום 14.10.18.

ניתנה היום, כ"ח תשרי תשע"ט, 07 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.

ההחלטה תישלח לצדדים.

חומרי החקירה יוחזרו לנציגי המשיבה במזכירות בית המשפט.